

งานทรัพย์สินทางปัญญา

สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินงานวิจัยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2557 มีผลผลิตที่เกิดจากงานวิจัยมากมายหลายสาขา ทั้งที่เกิดจากผลงานวิจัยและที่เป็นสิทธิของชุมชน ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตดังกล่าวเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อตัวนักวิจัย ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงมีการบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อให้ชุมชนบนพื้นที่สูงและผู้สร้างสรรค์ผลงานได้เป็นเจ้าของสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา และเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญานั้นๆอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจากการดำเนินงานบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2554 - 2557 มีการจดทะเบียนทรัพย์สินทาง รวมทั้งสิ้น 52 รายการ แบ่งเป็น สิทธิบัตร 12 รายการ อนุสิทธิบัตร 9 รายการ ลิขสิทธิ์ 21 รายการ และเครื่องหมายการค้า 4 รายการ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. คัดเลือกผลงานวิจัยที่มีศักยภาพเพื่อนำไปสู่การจดทะเบียน/จดแจ้งทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน 13 รายการ ได้แก่

- 1.1 อนุสิทธิบัตรสูตรตำรับผลิตภัณฑ์เจลยับยั้งไวรัสเรมที่มีส่วนประกอบสำคัญจากสารสกัดฮ่อสะพายควาย
- 1.2 อนุสิทธิบัตรชีวผลิตภัณฑ์แบบเม็ดสำหรับกำจัดแมลงศัตรูพืช
- 1.3 อนุสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์นวดน้ำมันมะแตก
- 1.4 อนุสิทธิบัตรคอนกรีตผสมแกนต้นเฮมพ์และกรรมวิธีการผลิต
- 1.5 เครื่องหมายการค้าพริกกระเหรียงภูมิลักษณ์
- 1.6 สิทธิบัตรลวดลายบนผืนผ้า 1
- 1.7 สิทธิบัตรลวดลายบนผืนผ้า 2
- 1.8 สิทธิบัตรลวดลายบนผืนผ้า 3
- 1.9 สิทธิบัตรลวดลายบนผืนผ้า 4
- 1.10 สิทธิบัตรส่วนผสมสารพีโรโมนสังเคราะห์สำหรับดึงดูดผีเสื้อหนอนใยผัก
- 1.11 อนุสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์สำหรับส่งเสริมการเจริญเติบโตพืช
- 1.12 ลิขสิทธิ์ “วิดิทัศน์การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์พริกกระเหรียง”
- 1.13 ลิขสิทธิ์ “วิดิทัศน์การผลิตและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวมะแขว่น”

2. จัดทำร่างคู่มือสำหรับใช้เป็นแนวทางการขอยื่นจดทรัพย์สินทางปัญญา จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่

- 2.1 ร่างคู่มือสิทธิบัตร - อนุสิทธิบัตร - สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์
- 2.2 ร่างคู่มือลิขสิทธิ์
- 2.3 ร่างคู่มือเครื่องหมายการค้า
- 2.4 ร่างคู่มือความลับทางการค้า
- 2.5 ร่างคู่มือแบบผังภูมิวงจรรวม

3. แนวทางการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา โดยการวิเคราะห์แนวทางการความเป็นไปในการพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาไปสู่เชิงพาณิชย์ประเภทอนุสิทธิบัตร จำนวน 7 รายการ (ตารางที่ 1)

4. แนวทางการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาจากผลงานวิจัย โดยวิเคราะห์ความเป็นไปได้และการเขียนแผนธุรกิจ (Feasibility Study and Business Plan) เพื่อลดความเสี่ยงและใช้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินมูลค่าของทรัพย์สินทางปัญญา (IP Audit) ก่อนการอนุญาตให้เอกชนหรือผู้ประกอบการ

ที่สนใจใช้สิทธิ (Licensing) ในทรัพย์สินทางปัญญาที่มาจากผลงานวิจัย จำนวน 3 รายการ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์กับดักไฟโรโมนดึงดูดผีเสื้อหนอนใยผัก ผลิตภัณฑ์ Hempcrete และผลิตภัณฑ์ชีวภัณฑ์ป้องกันโรคเหี่ยวเหี่ยวที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย CMU B10

5. การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา โดยสนับสนุนให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นสิทธิของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 2 พื้นที่ ได้แก่ เครื่องหมายการค้าของผลิตภัณฑ์ผ้าทอสีธรรมชาติและสีสังเคราะห์ของกลุ่มสตรีทอผ้าปะหล่อง บ้านปางแดงใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และคู่มือการทอ “ผ้าฝ้ายทอผสมขนแกะบ้านห้วยหอม” พิมพ์ 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษากะเหรี่ยง และภาษาอังกฤษ ให้กับกลุ่มสตรีทอผ้าขนแกะ (ชาวกะเหรี่ยง) บ้านห้วยหอม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยการวิเคราะห์แนวทางการความเป็นไปในการพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาไปสู่เชิงพาณิชย์ และการเขียนแผนธุรกิจ (Feasibility Study and Business Plan) เพื่อลดความเสี่ยงและใช้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินมูลค่าของทรัพย์สินทางปัญญา (IP Audit) ก่อนการอนุญาตให้เอกชนหรือผู้ประกอบการที่สนใจใช้สิทธิ (Licensing) ในทรัพย์สินทางปัญญาที่มาจากผลงานวิจัย

2. การใช้ประโยชน์เชิงสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา โดยสนับสนุนให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นสิทธิของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 แนวทางการความเป็นไปในการพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาไปสู่เชิงพาณิชย์ประเภทอนุสิทธิบัตร จำนวน 7 รายการ

ลำดับ	รายการอนุสิทธิบัตร	แนวทางการพัฒนา
1	เครื่องหีบน้ำมันแบบกดอัด	จำหน่ายเครื่องหีบน้ำมันแบบกดอัดให้ผู้ประกอบการหรือกลุ่มเกษตรกร
2	สูตรและกรรมวิธีผลิตเครื่องต้มอาติโช๊คผสมสมุนไพร	1. รับจ้างผลิตและขึ้นทะเบียนเครื่องต้มอาติโช๊คผสมสมุนไพรให้กับผู้ประกอบการขนาด SME ภายใต้เครื่องหมายการค้าของผู้ประกอบการ 2. จำหน่ายวัตถุดิบตั้งต้นที่เป็นส่วนประกอบในเครื่องต้มอาติโช๊คผสมสมุนไพรให้ผู้ประกอบ เพื่อให้ผู้ประกอบการนำไปใช้ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นหรือประเภทเดียวกัน ซึ่งประกอบไปด้วย ส่วนต่างๆของต้นอาติโช๊ค คือ ดอกและก้านดอก ใบ และราก ใบหญ้าหวาน และรากชะเอม
3	สูตรตำรับผลิตภัณฑ์ครีมบำรุงผิวหน้าที่มีส่วนประกอบสำคัญจากสารสกัดจากชาเหมียง (Camellia sinensis) ที่มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ	1. รับจ้างผลิตผลิตภัณฑ์ครีมบำรุงผิวหน้าที่มีส่วนประกอบสำคัญจากสารสกัดจากชาเหมียง ให้กับผู้ประกอบการขนาด SME ภายใต้เครื่องหมายการค้าของผู้ประกอบการ 2. จำหน่ายสารสกัดให้ผู้ประกอบแบบ OEM เพื่อให้ผู้ประกอบการนำไปเป็นสารตั้งต้นของผลิตภัณฑ์กลุ่มอื่นตามที่ลูกค้าต้องการ (สารสกัดคาเทชินจากชาเหมียงหมัก ซึ่งมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระและยับยั้งเอนไซม์ไทโรซิเนส ช่วยลดการหมองคล้ำของผิวตามธรรมชาติ)
4	สูตรผสมสารสกัดจากใบชาเหมียงและน้ำมันหอมระเหยจากผลมะแขว่น	1. รับจ้างผลิตสเปรย์ระงับการอักเสบของลำคอให้กับผู้ประกอบการขนาด SME ภายใต้เครื่องหมายการค้าของผู้ประกอบการ

ลำดับ	รายการอนุสิทธิบัตร	แนวทางการพัฒนา
		<p>2. จำหน่ายสารสกัดให้ผู้ประกอบแบบ OEM เพื่อให้ผู้ประกอบการนำไปผลิตเป็นผลิตภัณฑ์กลุ่มอื่นตามที่ลูกค้าต้องการ สารสกัดที่สำคัญประกอบไปด้วย</p> <p>2.1 สารสกัดจากใบชาเมี่ยงและน้ำมันมะแขว่น มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อแบคทีเรีย และมีฤทธิ์ต้านเชื้อแบคทีเรีย</p> <p>2.2 น้ำมันหอมระเหยจากผลมะแขว่นมีฤทธิ์ทำให้เกิดอาการชา ลดอาการเจ็บของแผลในปากได้</p> <p>3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้คุณสมบัติของสารสกัดประเภทเดียวกัน เช่น น้ำยาบ้วนปากหลังแปรงฟัน เพื่อเพิ่มกลุ่มลูกค้าที่ต้องการผลิตภัณฑ์กลุ่มอื่นแต่ให้คุณสมบัติใกล้เคียงกัน</p> <p>4. พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์กลุ่มยาเพื่อสามารถจำหน่ายในสถานพยาบาลได้</p>
5	สูตรผลิตภัณฑ์เจลยับยั้งการอักเสบของผิวหนัง	<p>1. รับจ้างผลิตให้กับผู้ประกอบการขนาด SME เช่น คลินิกดูแลผิว ภายใต้เครื่องหมายการค้าของผู้ประกอบการ</p> <p>2. จำหน่ายสารสกัดให้ผู้ประกอบแบบ OEM เพื่อให้ผู้ประกอบการนำไปเป็นสารตั้งต้นในการผลิตเป็นผลิตภัณฑ์กลุ่มอื่นตามที่ลูกค้าต้องการ คือ สารสกัดจากธรรมชาติระหว่าง สารสกัดจากใบไม้แดงและน้ำมันตะไคร้ต้น</p> <p>3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้คุณสมบัติของสารสกัดประเภทเดียวกัน เช่น ครีมบำรุงผิวหน้า สารชำระล้างร่างกาย เช่น ครีมอาบน้ำ สบู่ สครับ ที่มีส่วนผสมจากสารสกัดจากใบไม้แดงและน้ำมันตะไคร้ ต้น เพื่อจำหน่ายภายใต้เครื่องหมายการค้าโครงการหลวงแบบคอนเซ็ปต์เดียวกัน</p>
6	ผลิตภัณฑ์นวดน้ำมันมะแตก	<p>1. รับจ้างผลิตให้กับผู้ประกอบการขนาดเล็ก SME ภายใต้เครื่องหมายการค้าของผู้ประกอบการ</p> <p>2. จำหน่ายสารสกัดน้ำมันมะแตกให้ผู้ประกอบการแบบ OEM เพื่อให้ผู้ประกอบการนำไปเป็นสารตั้งต้นของผลิตภัณฑ์กลุ่มอื่นตามที่ลูกค้าต้องการ (สารสกัดจากมะแตกมีคุณสมบัติแก้เห็บขาและปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ)</p> <p>3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้คุณสมบัติเดียวกับผลิตภัณฑ์นวดน้ำมันมะแตก เช่น ครีม/เจลคล้ายกล้ามเนื้อในรูปหลอดบีบ ภายใต้เครื่องหมายการค้าโครงการหลวง เพื่อเพิ่มทางเลือกรูปแบบผลิตภัณฑ์ให้กับลูกค้า และสามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์ในกลุ่มที่มีคุณสมบัติเดียวกันได้</p>
7	สูตรตำรับผลิตภัณฑ์เจลยับยั้งไวรัสเริมที่มีส่วนประกอบสำคัญจากสารสกัดฮอสะพายควาย	<p>1. รับจ้างผลิตให้กับผู้ประกอบการขนาดการ SME ภายใต้เครื่องหมายการค้าของผู้ประกอบการ</p> <p>2. จำหน่ายสารสกัดฮอสะพายควายให้ผู้ประกอบแบบ OEM เพื่อให้ผู้ประกอบการนำไปผลิตเป็นสารตั้งต้นให้กับลูกค้าที่ต้องการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้ภายใต้เครื่องหมายการค้า (สารสกัดฮอสะพายควายมีฤทธิ์ยับยั้งไวรัสเริม)</p> <p>3. พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์กลุ่มยาเพื่อสามารถจำหน่ายในสถานพยาบาลได้</p>

ภาพแสดงเครื่องหมายการค้า (รูปดอกหวาย) ของผลิตภัณฑ์ผ้าทอสีธรรมชาติและสีสังเคราะห์ของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านปางแดงใน อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่

ภาพแสดงคู่มือการทอ “ผ้าฝ้ายทอผสมขนแกะบ้านห้วยห้อม” พิมพ์ 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษากะเหรี่ยง